

Fazilet, hüküm ve hikmetleriyle gusül 1

Coşkun Tekatalay: “1- Gusül abdesti hakkında bilgi verir misiniz? Nasıl ve ne zaman alınır? Gusletmek ne zaman farz, ne zaman sünnettir?”

Gusül, lûgatte, bir şeyi temiz ve temizleyici su ile yıkamak demektir. Dinî deyim olarak ise gusül, iğne ucu kadar kuru yer kalmaksızın bütün bedeni yıkamaktır. Yani boy abdesti almaktır. Abdeste küçük temizlik; abdest almayı gerektiren durumlara da küçük kirlilik dendiği gibi; gusle büyük temizlik, gusül yapmayı gerektiren hallere ise büyük kirlilik denmektedir.

Guslün farziyeti âyet ve hadisle sabittir. Cenâb-ı Hak, Kur’ân’da; “Eğer cünüpseniz guslederek temizlenin”1 buyurur.

Şu üç durumda gusletmek farzdır:

1- Cünüplük hâlinde.

İki durumda cünüp olunur:

a) Erkek ya da kadından ihtilam, oynaşma, bakma, düşünme veya her ne sebeple olursa olsun; şehvetle meni gelmesi durumunda.

Hazret-i Âişe’den (ra) rivayet edilir ki: Hazret-i Peygamber’e (asm) “İhtilâm olduğunu hatırlamadığı halde iç çamaşırında ıslaklık gören kimse cünüp sayılır mı?” diye soruldu. Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm): “Evet, yıkanması gerekir” buyurdu. Yine Peygamber Efendimiz’e (asm) iç çamaşırında ıslaklık olmadığı halde rüyasında ihtilâm olduğunu gören kimsenin ne yapacağı soruldu. Resûl-i Kibriya Efendimiz (asm): “Onun yıkanması gerekmez” buyurdu. O esnada Ümmü Süleym, kadının da ıslaklık görmesi hâlinde yıkanıp yıkanmayacağını sordu. Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm): “Evet gerekir. Çünkü kadınlar da erkekler gibidir” buyurdu.2

Anlaşıyor ki, uykudan sonra iç çamaşırında meni ıslaklığı gören kimsenin gusletmesi farzdır. Çamaşırında ıslaklık görmeyenin, rüyasında ihtilam olduğunu

görse dahi, gusletmesine gerek yoktur.

b) Erkek ve kadının, meni gelmese de cinsî birleşmeleri halinde.

2- Kadınların, hayız ve lohusa hallerinden temizlik sürecine geçtiklerinde yıkanmaları farzdır.

3- Müslüman'ın ölmesi halinde ona gusül abdesti (boy abdesti) aldırılması farzdır.

Şu altı durumda gusletmek sünnettir:

1- Cuma günü yıkanmak sünnettir. Ebû Hüreyre'den (ra) gelen bir rivayette Peygamber Efendimiz (asm): "Her yedi günde bir gün gusledip başını ve bütün vücudunu yıkamak, Cumaya giden her Müslüman'ın üzerinde Allah'ın bir hakkıdır" buyurmuştur.³

2- Bayramlarda yıkanmak sünnettir.

3- Hac ve umrede ihrama girerken yıkanmak sünnettir.

4- Arefe Günü vakfe yapmak için yıkanmak sünnettir.

5- Günahlardan tövbe etmek isteyen kimselerin gusletmesi sünnettir.

6- Cenaze yıkayan kimselerin gusletmesi sünnettir.

7- Berat ve Kadir Gecelerine kavuşmaktan dolayı gusletmek sünnettir.

Bu hallerin dışında ihtiyaç duyulan her zaman yıkanmak müstehaptır.

Guslün faziletine gelince... Ebû Hüreyre (ra) bildiriyor ki: "Allah Resûlü (asm) buyurdu ki: 'Her kim, Cuma günü cünüplükten temizlenmiş gibi guslettikten sonra Cuma namazına giderse bir deve kurban etmiş gibi sevap kazanır.'" ⁴

Mardin'den Süryani Yuhanna: "1- Guslün maddî ve mânevî hikmetleri nelerdir? 2- Cünüp birisi boy abdesti almadan vücudundan herhangi bir şey koparabilir mi? Meselâ tırnak gibi, tüy gibi... Cünüpkken aynaya bakılır mı? 3- Bazı ilmihallerde

cünüpken el ağız yıkandıktan sonra yemek yenir deniliyor. Bunu nasıl anlamalıyız?”

Guslün maddî-manevî birçok fayda ve hikmetleri vardır. Her şeyden önce belli durumlarda Allah'ın emridir ve farzdır. Bazı durumlarda ise Peygamber Efendimiz'in (asm) şefaatine esas olmak üzere sünnet-i seniyye sevabı kazandırmaktadır. Bu sevaplara denk olarak gusül, ruhumuzun günah kirlerinden arınmasına vesile olmakta; günahlarımız bağışlanma istidadına kavuşmaktadır. Netice olarak gusül bizim için hususî bir feyiz kaynağı teşkil etmektedir.

Belli aralıklarla vücudumuzun temizliğini sağlamak için gusül yapmak bir zorunluluktur. Gusül ile bedenin bütün kirleri yok olur, beden temizlenir. Böylece vücut, sağlık ve sıhhati tehdit eden mikroplardan da arınmış olur. Günübirlik temizlik için gusül yapıldığında bile, guslün adap ve erkânına riayet ettiğimizde hem hades veya büyük hades hallerinden kurtulmuş oluruz; hem de âdetimizi ibadete çevirmiş oluruz. Bu durumda gusül bir yandan vücudumuzu maddî kirlere temizlerken, diğer yandan bizi hem ibadete hazırlamakta, hem de kendisi ibadet sevabı kazandırmaktadır. Gusül, abdesti de kapsadığından, ibadet için ayrıca abdest almaya gerek duymayız.

Cünüplük veya aybaşı gibi belirli süreçlerden sonra gusletmenin bir diğer hikmeti de, insana yeniden yaşama enerjisi sağlamasıdır. Hayız veya lohusa durumu ile bitkin ve yorgun düşen; cinsî boşalma ile de gevşeklik ve yorgunluk haline giren insan vücudu, guslettiği anda, kaybettiği enerjisini yeniden toplar, yorgunluk ve bitkinlikten kurtulur. Yeni temizlik süreci insan hayatında âdeta yepyeni bir temiz sayfa açar.

Gusletmenin bir diğer hikmeti de, vücudu dinç, dinamik ve canlı tutmasıdır. Varlığının dörtte üçü su olan insan vücudu temiz su ile buluştuğunda, eski yorgunluğunu atar, dinlenme sürecine geçer, yeni bir canlılık ve dinamizm toplar. Gusül ile beraber âdeta hayat yeniden başlar. İnsan ruhu ve duyguları yeniden kendine gelir. İnsan ruhu yeni başarılar için gusül ile beraber kendinde yeniden güç bulur.

Efdal olan, gusül abdestini—mümkünse—gerektiği anda almaktır. Fakat farz namazlara zarar vermemek şartıyla bir süre geciktirmeye cevaz vardır. Meselâ eğer yatsı namazını kıldıktan sonra gusül gerekmişse, bu gusül en geç teheccüt namazına kadar, teheccüt namazı kılınmışsa en geç sabah namazına kadar geciktirilebilir. Nihayet sabah namazından önce gusül abdesti almalıdır. Gusül alabilirken almayıp,

hadesten taharet gerçekleşmediği için bir namazı vakti dışına çıkarmak caiz değildir.

Gudayf bin el-Haris (ra) bildiriyor: Hazret-i Aişe'nin (ra) yanına vardım ve:

“Resulullah (asm) gecenin erken saatlerinde mi, yoksa sonunda mı guslelerdi?” diye sordum.

Hazret-i Aişe validemiz (asm):

“Her iki vakitte de guslelerdi. Bazen gecenin erken saatlerinde, bazen de sonunda guslelerdi” dedi.

“Dinde kolaylık tanıyan Allah'a hamd olsun” dedim. 7

Bu hadisten, Resulullah'ın (asm), cünüplük gecenin ilk vakitlerinde meydana geldiğinde ilk vakitlerinde, son vakitlerinde meydana geldiğinde de son vakitlerinde guslettiği anlaşılabilir. Fakat Gudayf bin el-Haris'in “Dinde kolaylık tanıyan Allah'a hamd olsun” sözüne Hazret-i Aişe'nin (asm) ses çıkarmamasından da guslü geciktirmenin mubah olduğu anlaşılabilir. Bir diğer hadiste ise Hazret-i Ömer (ra) Resulullah'a (asm) sordu:

“Ya Resulallah! Herhangi birimiz cünüp olduğu halde uykuya yatabilir mi?”

Resulullah Efendimiz (asm) buyurdu ki:

“Evet! Abdest alırsa...” 8

Anlaşıyor ki, cünüp kişinin yemek yemesi, çay içmesi, oturup eşiyile sohbet etmesi, birisiyle musafaha yapması, aynaya bakması, uyuması veya hadesten taharet istemeyen muhtelif işler yapması mubah davranışlardandır. Fakat bunları yapmak için mümkünse abdest alması, en azından elini ve ağzını yıkaması sünnet bulunmaktadır.

Ebu Hüreyre (ra) anlatıyor: “Cünüp iken Resulullah (asm) ile karşılaşınca, ben geriledim. Gidip yıkandım ve sonra geldim. Resulullah (asm):

“Nerede idin?” buyurdu. Ben:

“Cünüp idim ya Resulallah!” dedim.

Resulullah Efendimiz (asm) buyurdu ki:

“Müslüman necis olmaz.” 9

Bediüzzaman Hazretlerine göre, zahire nazaran haşirde ecza-i asliye ile ecza-i zaide birlikte iade edilecektir. Yani ecza-i zaide olarak vücuttan sürekli atılmakta olan saç, tüy, kıl, tırnak gibi şeyler de iade edilecektir. Cünüp iken bu kısımları bedenden ayırmanın mekruh olması ve bedenden ayrılan bu kısımların toprağa gömülmesinin sünnet olması bu hikmete dayanır. Tahkik mesleğine göre ise ecza-i asliye denilen insanın kendi tohumu hükmünde olan zerreler (acbü'z-zeneb) üzerine insan diriltilecektir. 10

Dipnotlar:

- 1- Mâide Sûresi, 5/6.
- 2- Ebû Dâvud, 236.
- 3- Müslim, Cum'a, 849.
- 4- Müslim, Cuma, 850.
- 7- Nesai, Taharet, 142.
- 8- Tirmizi, Taharet, 88.
- 9- Tirmizi, Taharet, 89.
- 10- İşaratü'l-İcâz, s. 60.